

Avtal 20

Medlemsföretaget Duroc Rail i Luleå

Luleå den 13 november 2019
Kjell Frykhammar, Svenskt Näringsliv

Vad är avtalsrörelsen och vilka berör den?

- Centrala kollektivavtal gällande **lön** och **allmänna anställningsvillkor**
- 115 centrala parter
- 500 centrala kollektivavtal
- 3 miljoner människor
- Påverkar även dem som inte omfattas av kollektivavtal

Varför har vi avtalsrörelser?

- Den svenska arbetsmarknadsmodellen
Föreningsrätt – förhandlingsrätt – konflikträtt – kollektivavtal – fredsplikt

- Facklig organisationsgrad

2018	Arbetare	Tjänstemän
Privat sektor	57	67
Offentlig sektor	70	81

- Kollektivavtalstäckning

2017	Arbetare	Tjänstemän
Privat sektor	98	72
Offentlig sektor	100	100

Kollektivavtal som konkurrensmedel

- Traditionellt är kollektivavtal ett sätt att köpa arbetsfred
- Kollektivavtalets rationalitet – effektivt, standardiserat
- Allt oftare: Ett konkurrensmedel i kampen om arbetskraft – tjänstepension, försäkringar

Med kollektivavtalad tjänstepension kan du leva livet här och nu – lugnt

Tjänstepensionen blir allt viktigare för den framtida pensionen för västernorr-länningarna. Den som har

ma tjänsteman klara sig på 35 procent av sin tidigare inkomst i allmän pension.

under arbetslivet som efteråt. Ungefär 90 procent av alla anställda i Sverige omfattas av kollektivavtal och

Avtalsförhandlingarnas ”hörnflaggor”

- Konfliktreglerna, 1928, 1976
- Riksbankens inflationsmål, 1995
- Industriavtalet, 1997
  - Samarbetsavtal med syfte att stärka industrins konkurrenskraft och skapa goda villkor för företagens anställda
  - Förhandlingsavtal med syfte att förhandla utan stridsåtgärder och lönenormera
- Medlingsinstitutet, 2000
  - Medling och väl fungerande lönebildning

Avtalsförhandlingarnas eviga stridsfrågor

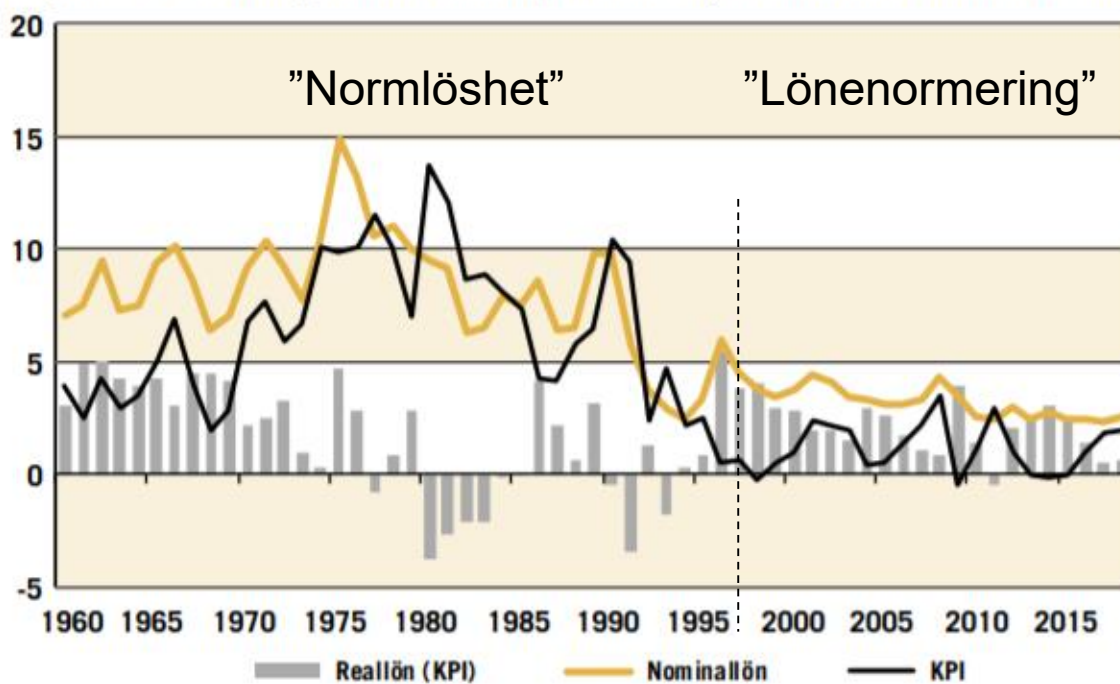

Vem bestämmer takten?

- Tillräckligt stort avtalsområde
- Ett avtalsområde vars överenskommelse har bäst förutsättningar att övriga parter följer
- Ett avtalsområde som är utsatt för internationell konkurrens
- **INDUSTRIN**

Två olika verkligheter

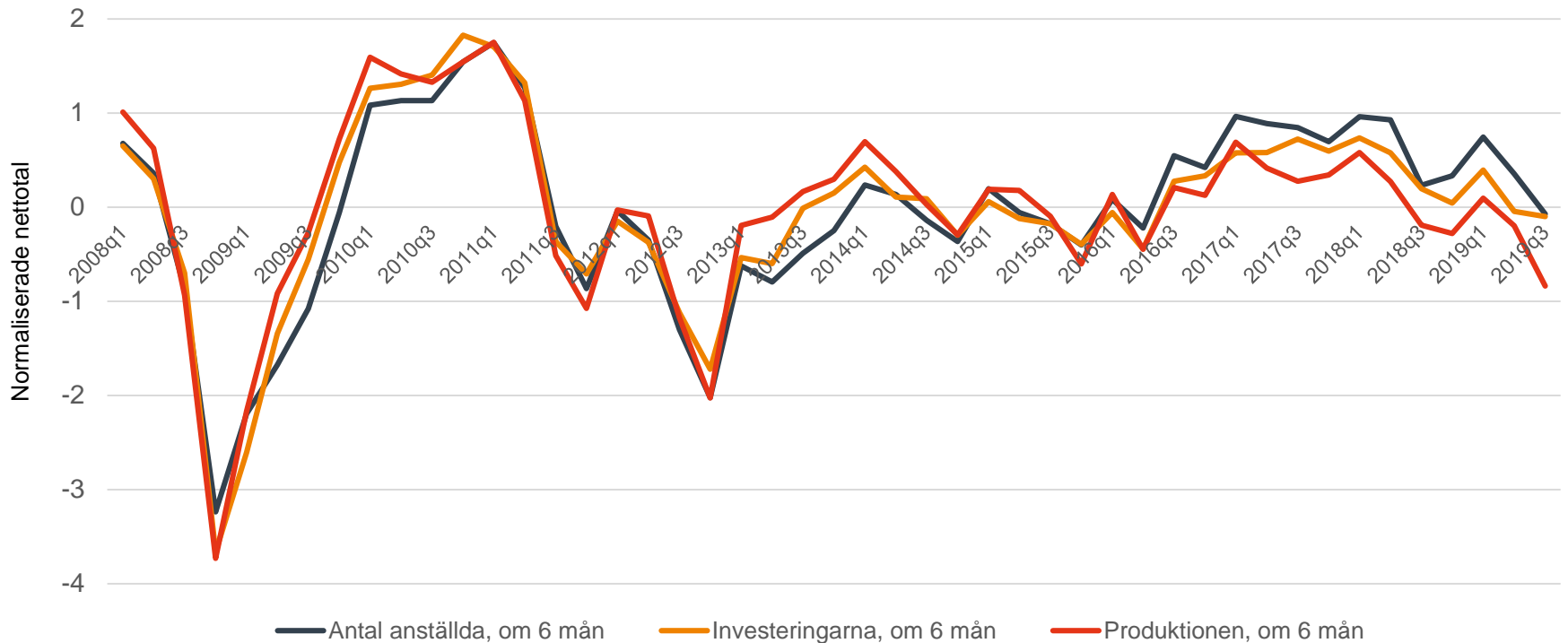
Diagram 1.2 Utvecklingen av nominallön, konsumentprisindex (KPI) och reallön från 1960

Källa: Medlingsinstitutet

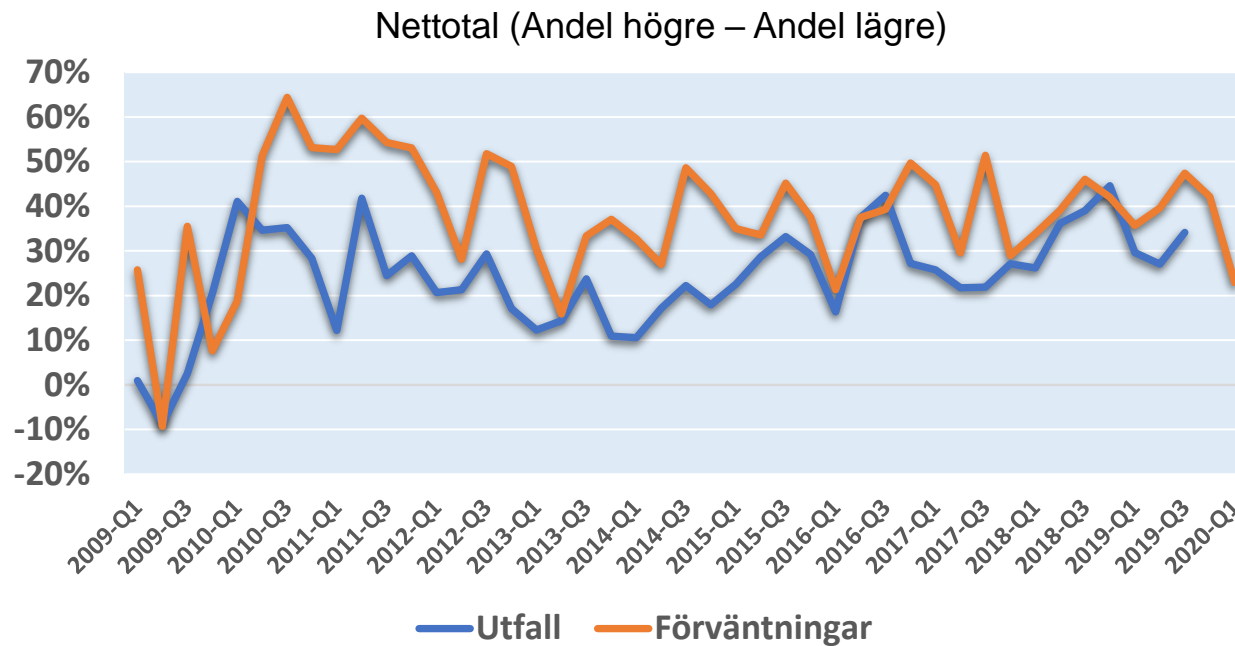
Våra företag ser allt dystrare på framtiden

Källa: Svenskt Näringslivs företagarpanel

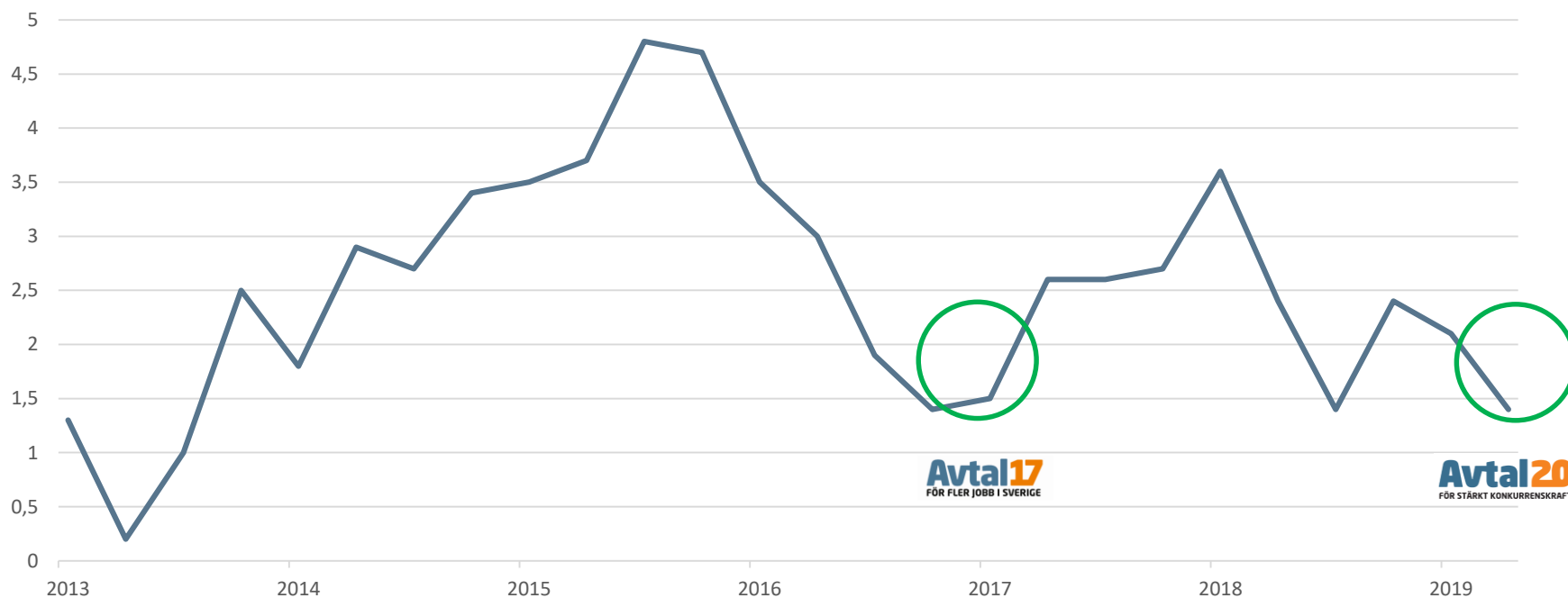
Allt fler företag i Norrbotten spår minskad försäljning

Källa: Svenskt Näringsliv, Företagarpanelen

I Sverige har BNP-tillväxten växlat ned

BNP, årlig procentuell förändring

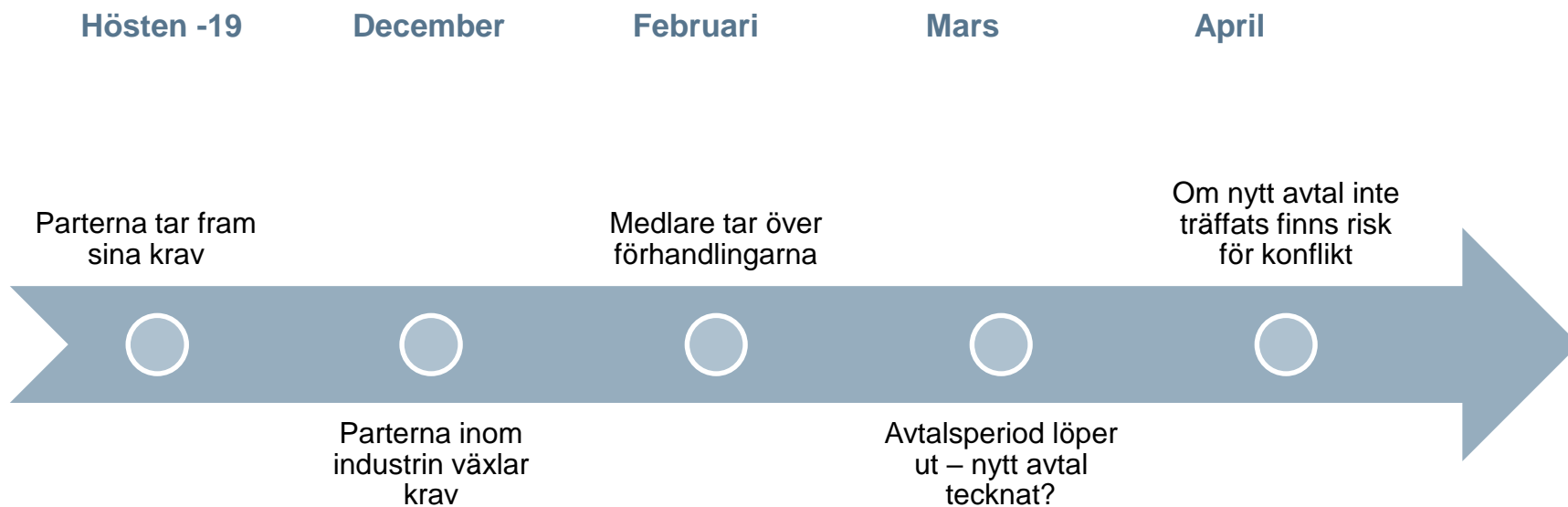
Källa: SCB via Macrobond

Svenskt Näringslivs mål i Avtal -20

- Löneavtal som bidrar till förstärkt internationell konkurrenskraft
- Ingångslöner som möjliggör att arbetsmarknaden breddas och fler får jobb
- Ökade möjligheter till företags- och medarbetarnära lönebildning
- Avtal som tillgodoser företagens behov av medarbetare

Tidslinje märkesförhandlingarna

Fackliga avtalskrav högre än 3,0 procent

- Facken inom industrin kräver 3,0 procent i ett ettårigt avtal
- LO-facken inom industrin (IF Metall, Livs och GS) kräver dessutom mer på områden där det finns arbetstagare som tjänar mindre än 26 100 kronor ("knäet")
  - Individer som tjänar mindre bidrar till ett lönekrav på varje avtalsområde med ett belopp som om de tjänade 26 100 kronor
  - Över knäet 3,0 procent, under knäet 3,0 procent av 26 100 kronor, dvs 783 kronor
- Procentuellt sett ökar alltså lönekravet ju fler som tjänar under 26 100 kronor
- 40 procent av arbetstagarna inom LO-förbunden berörs
- Jämfört med Avtal 17 är kravet högre och omfattar fler
  - Då var kravet 2,8 procent och knäet 24 000 kr
- LO-facken kräver också flexpension samt pensionsavsättningar från första arbetsdagen (idag 25 år)
  - Det senare är ett nytt och kostsamt krav jämfört med 2017

Konkurrenskraft och avtal 20

– Förutsättningarna för företagen i
Norrbottens län

Per Widolf, förhandlingschef Industriarbetsgivarna

Arbetsgivarorganisationen för svensk basindustri

Industriarbetsgivarna

– en stark samlad röst för basindustrin

Norrbottnens län

- 89 avtalsarbetsplatser
- 6 branscher
- 6 400 anställda

SSAB

 LKAB

BOLIDEN

 SCA

BILLERUDKORSNÄS

 Smurfit Kappa

 SWERIM

 Setra

GISAB

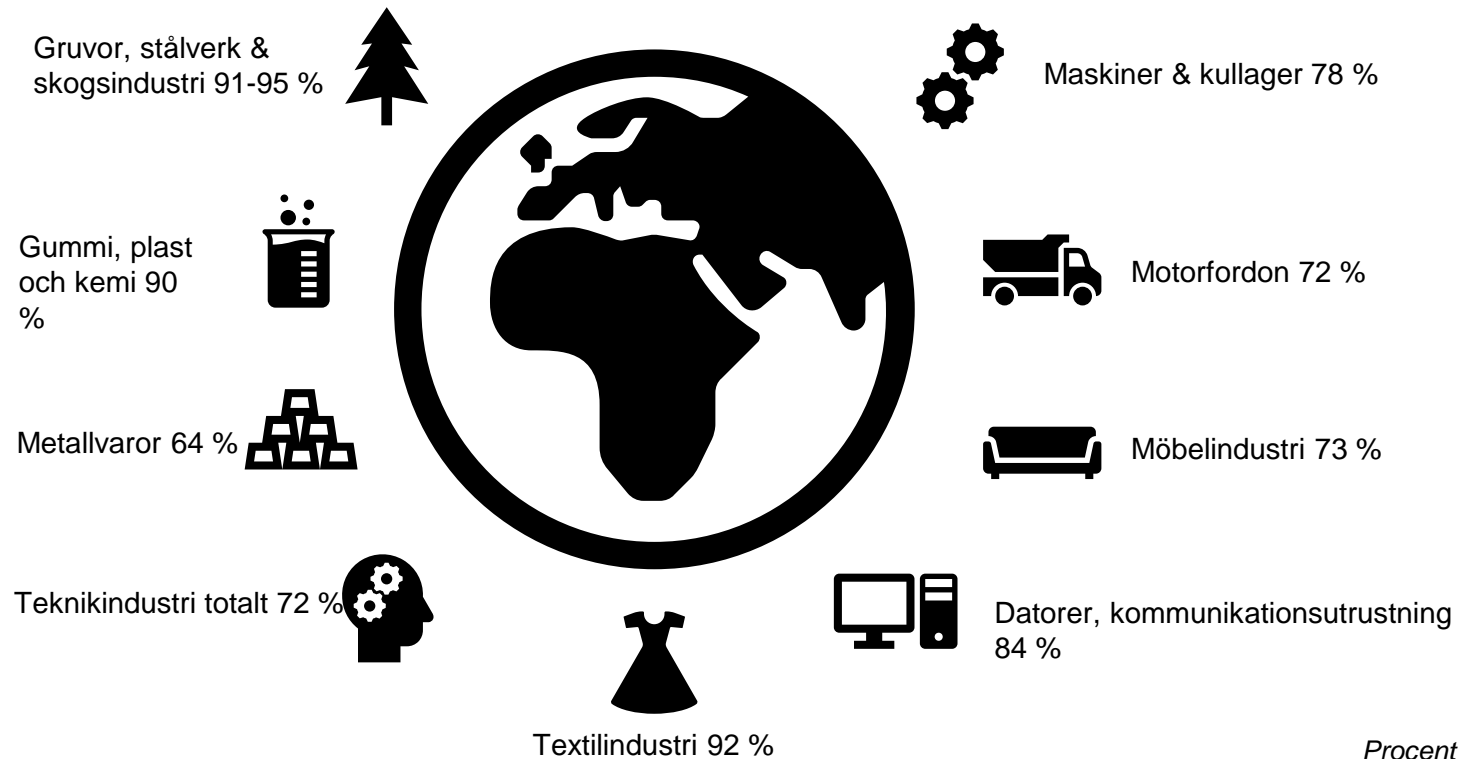
 Prefabmästarna

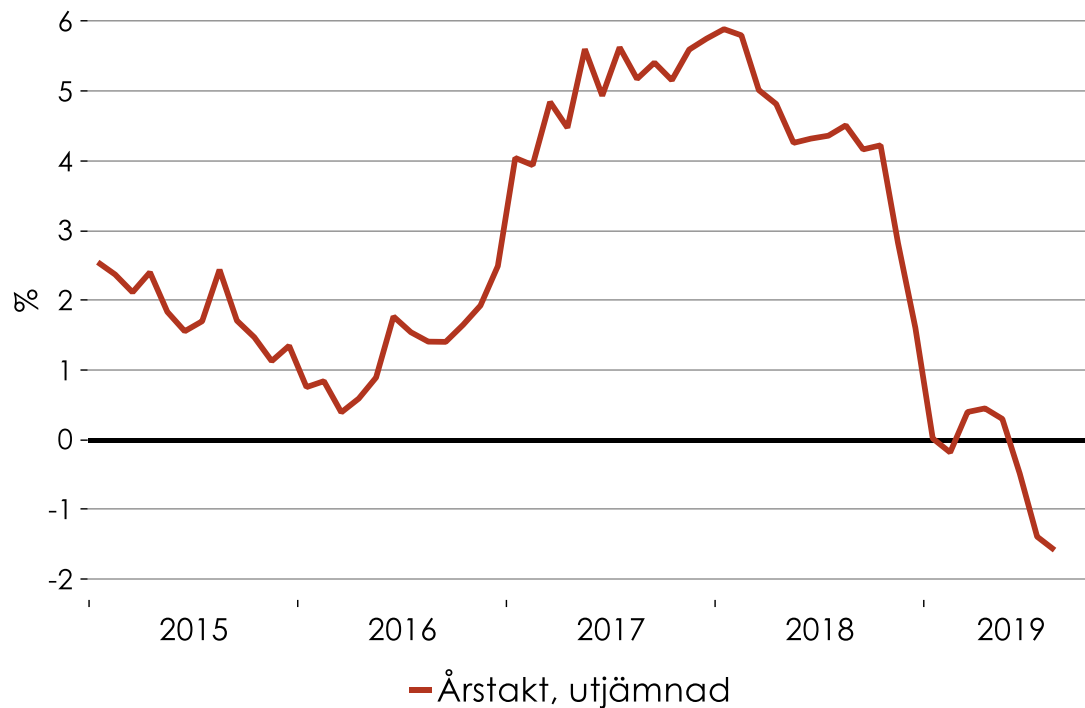
**”Industrins förutsättningar i
kommande avtalsrörelse”**

Svensk industri är starkt exportberoende

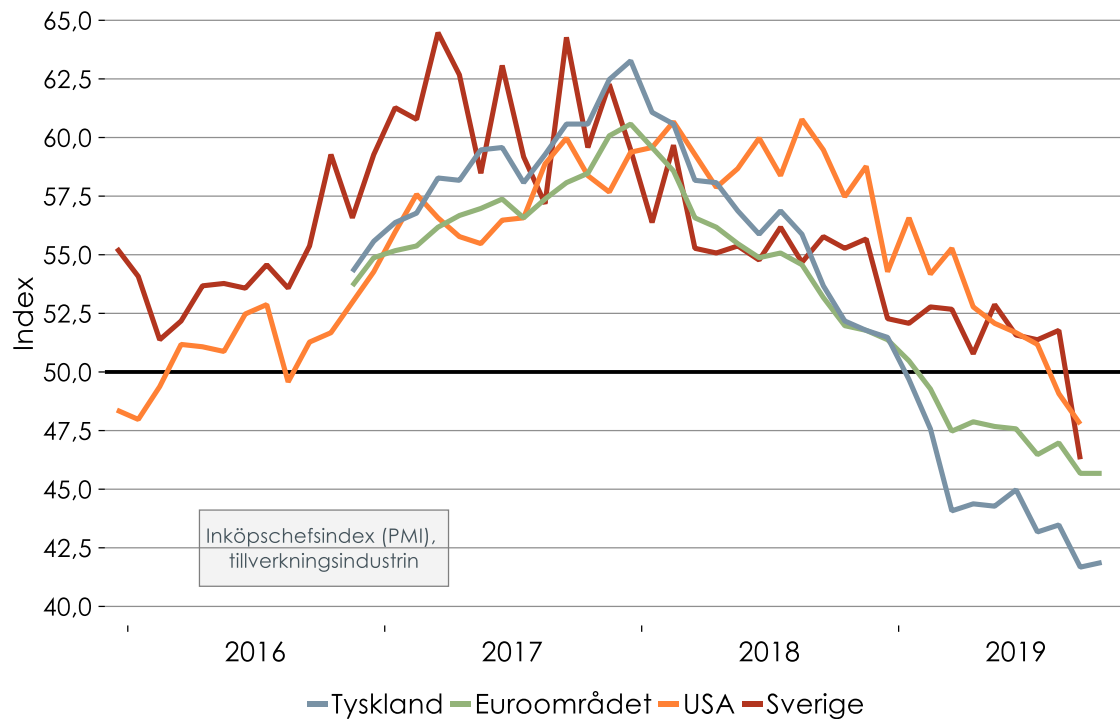
Procent exportandel

Världshandeln faller

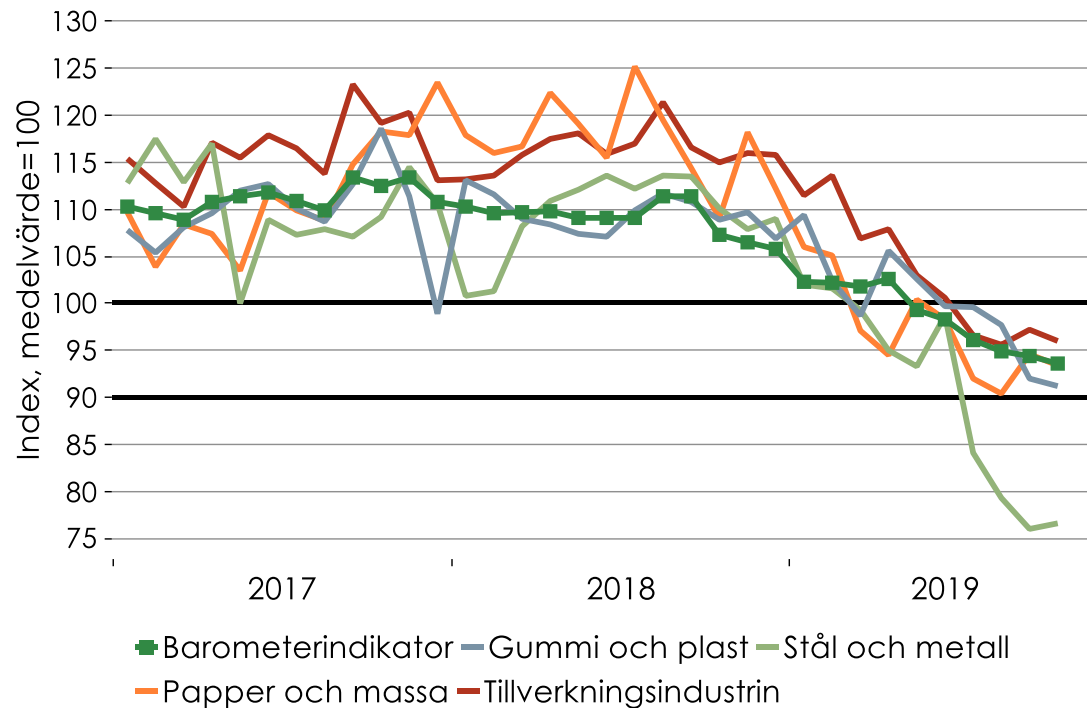
Källa: Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis (CPB) och Macrobond

Dämpade förväntningar överlag

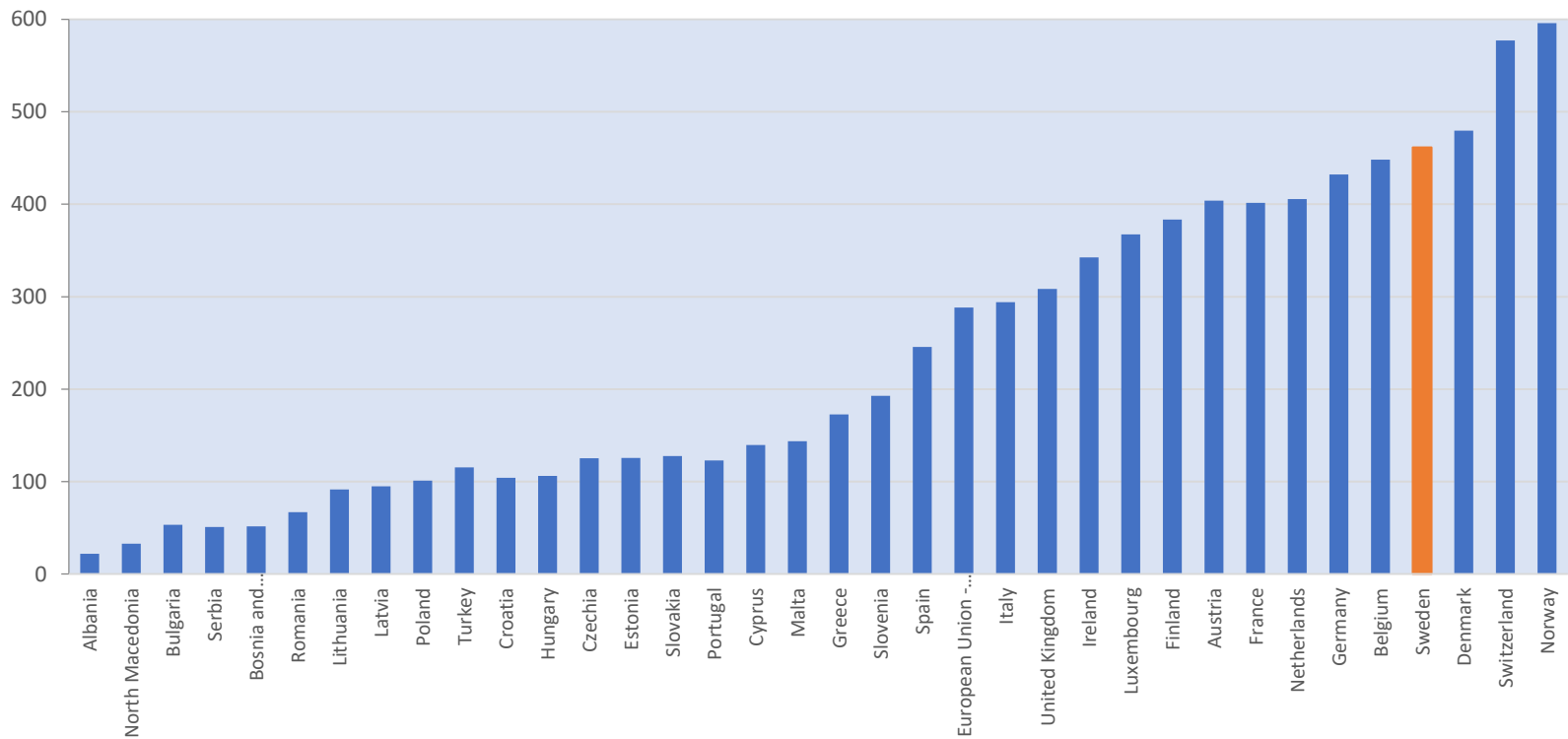
Källa: Swedbank, Institute for Supply Management (ISM), IHS Markit och Macrobond

Stämningläget sämre och mycket sämre än normalt i industrin

Källa: Konjunkturinstitutet och Macrobond

Svenska arbetskraftskostnader bland de högsta i världen

Arbetskraftskostnaderna i Sverige har ökat snabbare än i omvärlden sedan 1998

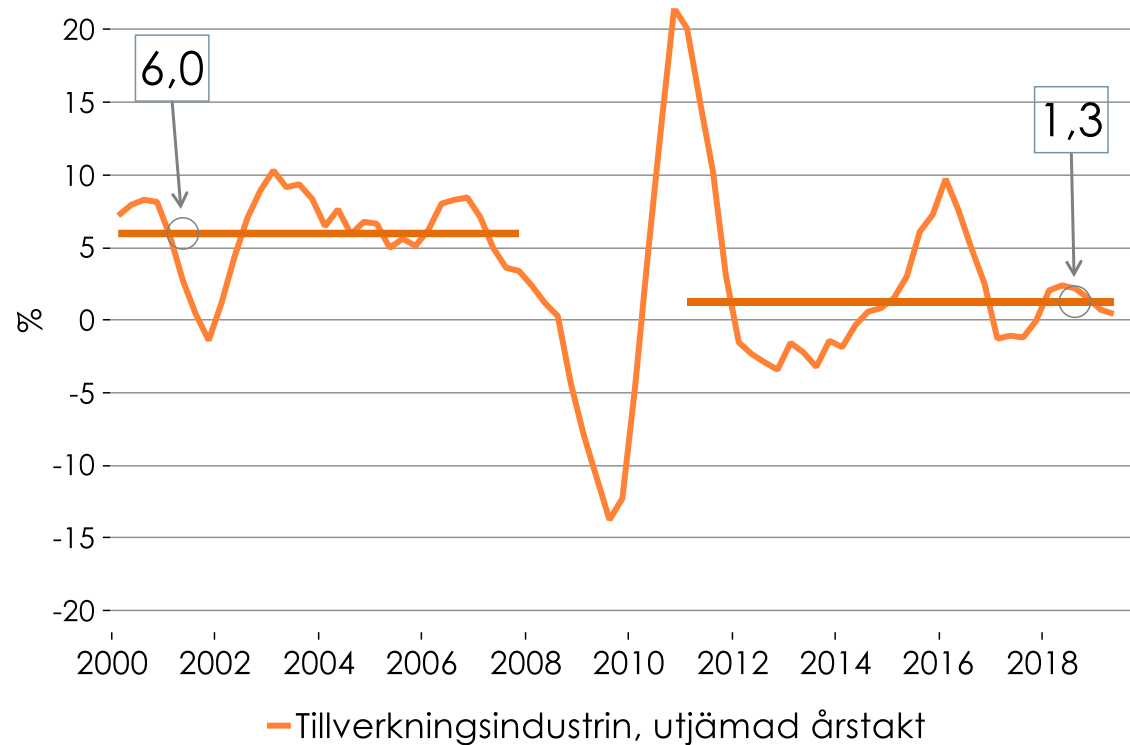
Medlingsinstitutet
 The Swedish National Mediation Office

Genomsnittlig årlig procentuell förändring och procent, ekonomin som helhet, nationell valuta

	98-06	07-12	13-16	17-18
OECD-13	2,9	2,4	1,7	2,3
EU-8	2,6	2,5	1,6	2,0
Sverige (inkl. löneskatter)	4,0	2,8	2,4	3,1

Källor: Statistiska centralbyrån,
 Konjunkturinstitutet, OECD och
 Medlingsinstitutets beräkningar

Svag tillväxt i produktiviteten

Källa: SCB, Industriarbetsgivarna och Macrobond

Avtal20

Industriarbetsgivarnas mål med förhandlingarna

- Stärkt internationell konkurrenskraft – kostnadskontroll och flexibilitet
- Avtal som möjliggör långsiktiga planeringshorisonter och stabila förutsättningar
- Nej till förkortad arbetstid
- Harmonisering av avtal utsuddade gränser mellan arbetare/tjänstemän

INDUSTRI
ARBETSGIVARNA